

## **Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen z języka polskiego dla klas 6**

„Nowe słowa na start!”

Wydawnictwo Nowa Era

---

Wymagania edukacyjne z języka polskiego są zgodne z:

- Podstawą programową kształcenia ogólnego,
- Programem nauczania języka polskiego w szkole podstawowej – „Nowe słowa na start!”,
- Statutem szkoły.

W dokumencie ujęto wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego. Podano wymagania niezbędne do uzyskania oceny dopuszczającej, dostatecznej, dobrej, bardzo dobrej i celującej. Na każdą kolejną wyższą ocenę uczeń musi także spełnić wymagania przyporządkowane ocenie niższej.

**Ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wszystkich wymagań na ocenę dopuszczającą.

**Dla uczniów posiadających opinie o dostosowaniu wymagań edukacyjnych lub orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wymagania są dostosowane indywidualnie do wskazań.**

## WYMAGANIA EDUKACYJNE

PODSTAWOWE

PONADPODSTAWOWE

### OCENA

**dopuszczająca**  
[1]

**dostateczna**  
[1+2]

**dobra**  
[1+2+3]

**bardzo dobra**  
[1+2+3+4]

**celująca**  
[1+2+3+4+5]

Uczeń opanował w każdej wyróżnionej dziedzinie określone umiejętności.

Uczeń potrafi to, co obejmują wymagania podstawowe oraz opanował umiejętności ponadpodstawowe.

#### I. Kształcenie literackie i kulturowe

- wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu,
  - dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej,
  - zna pojęcie *fikcja literacka*
  - wymienia realistyczne i fantastyczne elementy świata przedstawionego,
  - rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę, powieść detektywistyczną, historyczną, obyczajową, przygodową, sensacyjną, fantasy,
  - zna pojęcia: *epitet*, *porównanie*, *przenośnia*, *wyraz dźwiękonaśladowczy*, *zdrobnienie*, *zgrubienie*, *uosobienie*, *ożywienie*, *apostrofa*, *pytanie retoryczne*, *powtórzenie* i wyszukuje niektóre z wymienionych środków w tekście literackim,
- wskazuje punkt kulminacyjny w opowiadaniu,

#### I. Kształcenie literackie i kulturowe

- porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach epickich,
- analizuje i interpretuje obrazy poetyckie w czytanych utworach,
- odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości,
- wyjaśnia znaczenie elementów realistycznych w epice,
- wypowiada się na temat fantastyki w utworach fantastycznonaukowych i fantasy,
- wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich,
- omawia różnicę między różnymi odmianami gatunkowymi powieści i opowiadania, wskazuje w tekście literackim *epitety*, *porównania*, *przenośnie* (w tym *uosobienia i ożywienia*), *wyrazy dźwiękonaśladowcze*, *zdrobnienia*, *zgrubienia*, *apostrofy*, *pytania retoryczne*, *powtórzenia* i określa ich funkcję,
- przedstawia prosty schemat rozwoju akcji,
- określa wers, zwrotkę, refren, rymy,

- rozpoznaje wers, strofę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie *rytm*,
- wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność,
- zna pojęcia: dialog i monolog,
- zna pojęcia: *podmiot liryczny, narrator, bohater*,
- odróżnia narratora pierwszoosobowego od narratora trzecioosobowego,
- wskazuje w tekście bohatera głównego, pierwszoplanowego, drugoplanowego, tytułowego, epizodycznego,
- określa tematykę utworu,
- zna pojęcia: *wątek główny, wątek poboczny*,
- nazywa swoje reakcje czytelnicze,
- odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym,
- przedstawia dosłowną treść przypowieści,
- wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich i filmowych,
- wypowiada się na temat utworu i jego znaczeń,
- podejmuje próbę interpretacji tekstów kultury,
- wypowiada się na temat postaci literackiej, nazywa pozytywne i negatywne cechy bohatera,
- posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości: *prawda – kłamstwo, pokój – wojna*) w odniesieniu do treści omawianych utworów,
- rozpoznaje tekst literacki,
- rozpoznaje tekst informacyjny i reklamowy,
- wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost,
- określa temat tekstu,
- objaśnia pojęcie *tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit*,
- wskazuje określenia oceniające,
- odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego, film od programu informacyjnego,
- posługuje się terminami: *gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostium, rekwizyty, muzyka*
- zna pojęcie adaptacja *utworu literackiego*,
- wypowiada się na temat treści tekstów kultury,
- dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny,

- analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym,
- porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora,
- wskazuje w tekście dialogi i monologi,
- określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu,
- określa podmiot liryczny,
- objaśnia funkcję różnych typów narracji w tekście,
- prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego,
- określa problematykę utworu,
- wskazuje wątek główny i wątki poboczne,
- używa funkcjonalnie pojęcia *wątek główny, wątek poboczny*,
- opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury,
- odczytuje przenośne sensy prostych utworów,
- przedstawia ukrytą treść przypowieści,
- uzasadnia swoje rozumienie utworu,
- ocenia bohatera literackiego, komentuje sytuację,
- nazywa wartości ukazane w utworze,
- odróżnia tekst literacki od informacyjnego,
- odróżnia tekst prasowy od literackiego,
- wskazuje cechy tekstu reklamowego,
- dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio,
- określa główną myśl tekstu,
- odczytuje morał bajek,
- określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia, akapitu,
- odróżnia informacje ważne od drugorzędnych,
- odróżnia informacje o faktach od opinii,
- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru i interpretacji,
- wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne,
- posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką filmową,
- rozpoznaje wybrane gatunki filmowe
- wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją filmową,

- z uwagą odbiera filmy, spektakle teatralne,

- omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu,
- wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach,
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości
- omawia realistyczne i fantastyczne elementy świata przedstawionego
- zna pojęcia: *literatura fantastycznaukowa* i *fantasy*
- wskazuje cechy gatunkowe baśni, legendy, bajki, hymnu, przypowieści, mitu, opowiadania, noweli, powieści detektywistycznej, historycznej, obyczajowej, przygodowej, sensacyjnej, fantasy,
  - rozpoznaje w tekście niektóre *epitety, porównania, przenośnie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, pytania retoryczne, powtórzenia* i próbuje określić ich funkcję,
- nadaje tytuły, śródtytuły wybranym częściom utworu,
- wyjaśnia funkcję tytułu i punktu kulminacyjnego,
  - odróżnia wiersz rymowy od wiersza bez rymów,
- wskazuje rymy i rozpoznaje wiersz ciągły i stroficzny,
- omawia wydarzenia fabuły, używa pojęć *fabuła, wątek i akcja*,
- omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego,
- określa różne typy narracji w tekście,
- określa cechy bohaterów różnych typów,
- objaśnia, czym cechuje się bohater historyczny,
- omawia tematykę utworu i objaśnia pojęcia: *wątek główny, wątek poboczny*,
- opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich,
- rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach,
- rozpoznaje elementy ukrytej treści przypowieści,
- określa doświadczenia i sytuację bohaterów literackich oraz filmowych,
- przedstawia własne rozumienie utworu,
- wyraża opinię na temat bohaterów i zdarzeń,
- rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów,
- rozpoznaje tekst informacyjny, publicystyczny i reklamowy,
- wymienia cechy artykułu prasowego,
- odczytuje informacje wyrażone wprost,
- wyciąga wnioski z tekstu, wskazuje morał bajek,
- wyodrębnia w tekście części kompozycyjne i dostrzega relację między nimi,
- porządkuje informacje z tekstu,
- wskazuje opinie w wypowiedziach bohaterów,

- dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny,

- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy różnorodnych tekstów literackich,
- analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich,
- określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej,
- określa funkcje elementów fantastycznych w utworach współczesnych,
- wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego utworu fantastycznaukowego i fantasy,
- analizuje wpływ tytułu, podtytułu na interpretację tekstu,
- omawia konstrukcję utworu literackiego,
- 
- 
- omawia sposób zapisu dialogu w tekście,
- określa funkcję monologu,
- charakteryzuje bohatera, podmiot liryczny i narratora w czytanych utworach,
- wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę o różnych typach narracji w analizie tekstu,
  - posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów,
- posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów,
- omawia problematykę utworu,
- wskazuje różne wątki w utworze,
- opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury,
- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń tekstów kultury,
- objaśnia sens przypowieści,
- komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych

- wskazuje charakterystyczne cechy komiksu,
- rozpoznaje różne teksty kultury,
- wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru,
- posługuje się terminami związanymi z teatrem
- rozpoznaje wybrane gatunki filmowe,
- objaśnia pojęcie *adaptacja utworu* w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych i teatralnych,
- dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny,
- bierze udział w przygotowaniu scenek teatralnych na podstawie tekstów literackich
- świadomie odbiera filmy, spektakle teatralne,

## II. Tworzenie wypowiedzi

- udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania,
- słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie,
- rozpoznaje argumenty w wypowiedzi,
- tworzy logicznie uporządkowane wypowiedzi,
- zna pojęcie *akapitu* i zasady budowania akapitów,
- wyszukuje w tekście informacje i rozpoznaje tekst o charakterze perswazyjnym,
- tworzy według podanego wzoru:  
dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przeżyć wewnętrznych, opis, list, sprawozdanie, tekst o charakterze argumentacyjnym, charakterystykę, dedykację, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia,
- recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy,
- sporządza odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi,
- sporządza plan swojej wypowiedzi,
- redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach,
- opowiada o treści przeczytanych utworów,
- tworzy opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu,

nastolatków,

- używa nazw wartości w rozmowie o utworze i motywach działania bohaterów,
- określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego, prasowego, reklamowego,
- odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio, analizuje i interpretuje główną myśl tekstu,
- formułuje samodzielnie przesłanie, morał utworu,
- omawia relacje między poszczególnymi częściami wypowiedzi,
- 
- objaśnia subiektywny charakter opinii,
- charakteryzuje komiks jako swoisty tekst kultury,
- objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki,
- rozpoznaje środki wyrazu teatralnego i określa ich funkcje,
- określa wybrane cechy gatunkowe filmu,
- wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową,
- odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń,
- dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką),
- przygotowuje teatralne realizacje scenek na podstawie tekstów literackich,
- aktywnie odbiera filmy, koncerty, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych,
- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym,
- podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych,
- rozpoznaje literackie gry z konwencją,
- dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych, stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów,
- 
- w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy

- odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach,

- krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością,
- włącza się do rozmowy w kulturalny sposób,
- posługuje się argumentami w rozmowie,
- zna pojęcie *akapit*
- ocenia przydatność uzyskanych informacji,
- rozpoznaje podstawowe środki perswazji,

- tworzy samodzielnie:

opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przeżyć wewnętrznych, opis , list , sprawozdanie, tekst o charakterze argumentacyjnym, charakterystykę,

dedykację, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia,

- artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu,
- sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi,
- tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu,
- omawia problematykę przeczytanych utworów,

- używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej,

- tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów,
- komponuje początek i zakończenie na podstawie tekstu,

- stosuje zwroty grzecznościowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych.

### III. Kształcenie językowe

- rozpoznaje w wypowiedziach części mowy: rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki, liczebniki, zaimki, przymyki, spójniki,
- rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy,
- rozpoznaje bezokolicznik i formy osobowe czasownika
- wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i biernej,
- wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej,
- stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennej,
- używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach,
- stopniuje przymiotniki i przysłówki,

ich działania oraz kontekst sytuacyjny,

- kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury,
- wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska,
- w wypowiedziach stara się posługiwać terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich,
- dokonuje twórczego odczytania tekstów przez opracowanie adaptacji teatralnych, filmowych czy radiowych.

### II. Tworzenie wypowiedzi

- wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury,
- reaguje na wypowiedzi innych rozmówców,
- rozpoznaje argumenty odnoszące się do faktów, logiki oraz do emocji,
- tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym,
- stosuje akapity, dostosowując je do założonej kompozycji wypowiedzi,
- dokonuje selekcji informacji,
- wskazuje i nazywa podstawowe środki perswazji,
- tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przeżyć wewnętrznych, opis obrazu, list oficjalny, sprawozdanie, tekst o charakterze argumentacyjnym, charakterystyka, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia,
- sporządza bogaty treściowo twórczy plan wypowiedzi,
- rozplanowuje kompozycję układu treści i formy w notatce,
- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w wypowiedziach na temat tekstów,
- zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS,
- tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu lub ilustracji,
- funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych,

- zna pojęcia *podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik*,
- rozpoznaje wyrazy poza zdaniem: wykrzyknik i partykułę,
- 
- rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące,
- odróżnia zdanie pojedyncze i złożone,
- rozpoznaje równoważnik zdania
- przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie,
- rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka,
- wie, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej, a w jakich nieoficjalnej odmiany polszczyzny,
- używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej,
- rozumie dosłowne i proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi,
- zna pojęcie *związek frazeologiczny*,
- rozpoznaje wyrazy wartościujące,
- świadomie tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje,
- w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością,
- rozumie, że tekst jest komunikatem,
- zna pojęcia *nadawca i odbiorca wypowiedzi*, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych,
- określa sytuację komunikacyjną,
- rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów i mimiki,
- stosuje niewerbalne środki komunikacji,
- zna pojęcia *głoska, litera, sylaba, akcent*,
- stosuje intonację zdaniową,
- zna pojęcie *etykieta językowa* i stara się stosować jej zasady,
- zna zasady pisowni:
  - *rz, ż, ó, u, h, ch*,
  - *nie* z różnymi częściami mowy,
  - wielką i małą literą,
  - przyimków i wyrażen przyimkowych,
  - cząstek *-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście*,
  - *ą i ę* oraz *-em, -en i -om, -on*,
  - zakończeń *-i, -ii, -ji*,
  - przedrostków i przyrostków,

- świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi,
- prezentuje własne stanowisko w rozmowie
  - używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska,
  - tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi,
- wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji
- tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe,
  - głosowo interpretuje tekst,
  - dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego,
  - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek,
  - opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury,
- zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej,
- tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów lub ilustracją,
- funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach
- pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi,
- swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w wypowiedziach ustnych,
- operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych,
- w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi,
- zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i podział logiczny w formie akapitów,
- podejmuje działalność literacką i kulturalną,
- tworzy prezentacje multimedialne,
- redaguje twórcze, oryginalne teksty o charakterze reklamowym,
- wzorcowo recytuje teksty poetyckie i prozatorskie.

### III. Kształcenie językowe

- wskazuje różnice między różnymi częściami mowy,

|                                                                                         |                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| - zna wybrane zasady dotyczące oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych | - różnia części mowy odmienne od nieodmiennych, |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|

- zamyka wypowiedzenia kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem,
- stosuje cudzysłów i dwukropek,
- rozpoznaje w tekście wykrzykniki i partykuły,
- nazywa nieodmienne części mowy,
- dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi,
- rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane,
- rozpoznaje nieosobowe formy czasownika ,
- rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, rodzaju gramatycznego zaimka ,
- przekształca konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika i odwrotnie,
- przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej,
- rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata,
- poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki,
- rozpoznaje podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu,
- rozumie znaczenie wyrazów poza zdaniem: wykrzyknika i partykuły
- używa celowo wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących,
- rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i równoważnik zdania,
- przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie,
- objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej,
- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny,
- odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przenośnych,
- używa stałych związków wyrazowych ze zrozumieniem i świadomością celu,
- odróżnia słownictwo neutralne i wartościujące,
- stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi,
- wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami,
- tworzy antonimy podanych wyrazów,
- wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu,
- identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach, mitach, legendach,
- rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi,
- rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą postawy ciała,
- objaśnia różnicę między głoską a literą,

- rozpoznaje konstrukcje z zaimkiem zwrotnym się,
- poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika,
- stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych,
- uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości,
- używa stopnia wyższego i najwyższego przymiotników i przysłówków,
- określa funkcje składniowe wyrazów w zdaniu,
- poprawnie stosuje w wypowiedziach wyrazy poza zdaniem: wykrzyknik i partykułę,
- 
- używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji,
- określa typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie,
- poprawnie stosuje równoważnik zdania,
- wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego,
- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form,
- używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych,
- stosuje ze świadomością celu słownictwo neutralne i wartościujące,
- posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi,
- stosuje w wypowiedziach antonimy,
- używa spójników i zaimków oraz różnorodnych konstrukcji składniowych w celu zespolenia tekstu,
- wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków,
- identyfikuje i opisuje nadawcę oraz odbiorcę wypowiedzi lirycznej,
- dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej,
- rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji,
- określa funkcje głosek, liter, sylab,
- poprawnie stosuje zasady akcentowania,
- różnicuje intonację ze względu na cel wypowiedzi,
- przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji,
- stosuje w większości wyrazów zasady pisowni:
  - rz, ż, ó, u, h, ch,

- zna reguły akcentowania w języku polskim,
- stosuje intonację dostosowaną do celu wypowiedzi,

- stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni:

- *rz, ż, ó, u, h, ch,*
- *nie* z różnymi częściami mowy,
- wielką i małą literą,
- przyimków i wyrażen przyimkowych,
- częstek *-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście,*
- *ą i ę* oraz *-em, -en i -om, -on,*
- zakończeń *-i, -ii, -ji,*

-stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortografów zawartych w ćwiczeniach,

- stosuje nawiasy,
- zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych.

#### IV. Samokształcenie

- czyta cicho ze zrozumieniem,
- czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne,
- zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł,
- korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe),

- korzysta ze słownika ortograficznego,

-

- podejmuje próbę oceny prawdziwości informacji uzyskanych z Internetu,
- pod kierunkiem nauczyciela poznaje kulturę regionu,
- korzysta z Internetu w celach edukacyjnych.

-

Lektura obowiązkowa i uzupełniająca: czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego.

- czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa,

- porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje,

- wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu

- *nie* z różnymi częściami mowy,

- wielką i małą literą,

- przyimków i wyrażen przyimkowych,

- częstek *-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście,*

- *ą i ę* oraz *-em, -en i -om, -on,*

- zakończeń *-i, -ii, -ji,*

- *przedrostków i przyrostków w podanym zestawie ortografów,*

- stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortografów zawartych w ćwiczeniach,

- stosuje średnik

- określa funkcje różnych części mowy w tekście,

- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w wypowiedziach,

- określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennej części mowy w wypowiedzeniu,

- używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi,

- używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy,

- określa funkcję wyrazów poza zdaniem,

-

- stosuje w praktyce językowej różne typy wypowiedzi, dostosowuje je do celu wypowiedzi,

- wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zakresie przekształceń składniowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych,

- funkcjonalnie posługuje się wersją mówioną i pisaną języka,

- zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej odmianie polszczyzny,

- świadomie wykorzystuje wyrazy o przerośniętych znaczeniach do tworzenia własnych

pasji,

- zna budowę słownika ortograficznego i słownika poprawnej polszczyzny,
- wyszukuje hasła w encyklopedii,
- ocenia przydatność uzyskanych informacji,
- wyszukuje informacje na temat ważnych zdarzeń i postaci związanych ze swoim regionem.

Lektura obowiązkowa i uzupełniająca: czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony.

wypowiedzi,

- wyjaśnia funkcję słownictwa neutralnego i wartościującego w tekście,
- funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi,
- stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu,
- funkcjonalnie posługuje się terminami nadawca i odbiorca wypowiedzi podczas interpretacji tekstów kultury,
- wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów,
- stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni:
  - *rz, ż, ó, u, h, ch,*
  - *nie* z różnymi częściami mowy,
  - wielką i małą literą,
  - przyimków i wyrażen przyimkowych,
- cząstek –bym, -byś, -by, -byśmy, -byście,
- *q* i *ę* oraz –*em, -en* i –*om, -on,*
- zakończeń –*i, -ii, -ji,*
- przedrostków i przyrostków w podanym zestawie ortografów,
- 
- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki,
- stosuje wiedzę na temat budowy wypowiedzi i budowy tekstu

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych,
- funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu,
- swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji,
- przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii,
- przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej,
- samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania.

#### IV.Samokształcenie

- czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści,
- zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu,
- selekcjonuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych,
- korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych i słownika poprawnej polszczyzny,
- korzysta z informacji zawartych w encyklopedii,
- konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych,
- wykorzystuje wiedzę i umiejętności do przetwarzania informacji o życiu kulturalnym regionu,
- zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich.

Lektura obowiązkowa i uzupełniająca: czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki.

- czytając głośno, przekazuje intencję tekstu,
- opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji,
- gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji,
- określa typy definicji słownikowych i ich swoistość,
- korzysta ze słowników on-line,
- krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł,

- aktywnie interesuje się życiem kulturalnym swojego regionu,

**Lektura obowiązkowa i uzupełniająca:** czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami.

- opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików,

-

- wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego,

- zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności),

- przestrzega praw autorskich dotyczących zasobów Internetu,

- opisuje źródła internetowe,

- bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego,

- bierze udział w życiu kulturalnym regionu.

Lektura obowiązkowa i uzupełniająca: chętnie czyta i zna wiele tekstów

ponadprogramowych.

